

Storstrøm
Ref. ELAND
Den 30. april 2025

**Referat og noter fra bestyrelsesmøde d. 7. april 2025,
Naternationalpark Ulvshale**

Tilstede fra bestyrelsen:

Organisation	Medlem	Tilstede
Formand	Tove Damholt	OK
Vordingborg Kommune	Pernille Sørensen	-
Danmarks Naturfredningsforening	Jørgen Alfastsen	OK
Dansk Ornitologisk forening	Bo Kayser	OK
Friluftsrådet	Lise Rasmussen	OK
Spejderne	H.C. Gravesen	Afbud
Danmarks Jægerforbund	Stig Andersen	OK
Dansk Orienteringsforbund	Pia Engel Kadziola	Afbud
Dansk Islandshesteforening	Nina Andersen	OK
Danmarks Idrætsforbund	Niels Henrik Holscher	OK
DGI	Henrik Holmer	OK
UNESCO Biosfære sekretariatet	Katrine Ohm Dietrich	Afbud
ULG Ulfhale lejer- og grundejerforening	Poul Johansen	OK
Sandvejens natur-og kulturarvsforening	Mike Ameko Lippert	OK
Grundejerforeningen Mågenakken	Claude Teisen-Simony	OK
Bådelaugget REX	Lars Bech Madsen	OK
Foreningen Nyord	Lotte Illeris	OK
Dansk Vandrelaug - Storstrøm	Inger Skov	Afbud
Handicaprådet Vordingborg Kommune	Anders J. Andersen	OK
VKST (landbrugsrådgivning)	Sabrina Pilemand	OK
Møn Strandcamping	Martine Stephensen	OK

Til stede fra Naturstyrelsen:

Projektleder Elly E. Andersen, på tilkald skovrider Jane Skov Lind

Dagsorden

1. Velkommen og gennemgang af proces for høringsforløb (Elly og Tove)
2. Afklarende spørgsmål til kort (Elly)

- a. Friluftsfaciliteter (punkter, linjer, faunalommer)
 - b. Biodiversitetsfremmende tiltag
 - c. Hegnslinje og indgange
 - i. Låger (kørelåger, stilåger, hestelåger)
 - ii. Færister
 - d. Andre afklarende spørgsmål til kort
3. Afklarende spørgsmål til tekst (Elly)
- a. Projektbeskrivelse – eksisterende forhold
 - b. Projektbeskrivelse – planlagte tiltag og anlæg
 - c. Forvaltningsplan (principper)
4. Emner til drøftelse (Tove)

Målet med punktet er at identificere hvilke emner, der skal indgå i bestyrelsens høringssvar og hvilke synspunkter, argumenter og løsningsforslag, der skal fremføres.

Vi tager udgangspunkt i bestyrelsens liste fra sidste møde.

- a. Generelt
 - b. Dyr
 - c. Hegnslinje
 - d. Færister – Ulvshalevej og Telefonstien
 - e. Friluft aktiviteter – låger, anlæg, overnatning, anlæg udenfor
 - f. Ruter – rideruter, ruter i skoven
 - g. Faunalommer
 - h. Naturgenopretning og biodiversitetsfremmende tiltag – inkl. ræv
 - i. Vand
 - j. Fremtiden
 - k. Øvrige emner til drøftelse
5. Kommende møder
6. Eventuelt

Ad 1 Velkommen

Tove bød velkommen og satte rammen for mødet. Mødet bestod af 2 dele: 1) afklarende spørgsmål til kort og tekst i Naturstyrelsens udkast til projektbeskrivelse og forvaltningsplan. 2) Drøftelse af emner, hvor bestyrelsen ønsker at afgive høringssvar. Herunder undersøge, om der er emner, hvor bestyrelsen ikke afgiver høringssvar, men hvor den enkelte forening evt. flere sammen afgiver høringssvar.

Der bliver refereret fra første del af mødet og samlet noter til 2 del.

Ang. GDPR-regler: for at bestyrelsen skal have mulighed for at skrive sammen udenom Naturstyrelsen, blev der delt en seddel rundt, hvor man med underskrift accepterede at mail og/eller telefonnummer kan deles med øvrige medlemmer af bestyrelsen.

Vedlagt liste over bestyrelsesmedlemmer, der er indforstået med at dele telefonnummer og mailadresse. Elly undersøger hos de øvrige bestyrelsesmedlemmer, om de er med på at dele ovenstående oplysninger.

Præcisering fra Nina ang. referatet fra seneste møde: Savner ikke ride-ruter i parken, men mulighed for at kunne ride ude langs hegningen i naturnationalparken.

Ad 2) og 3) Afklarende spørgsmål

Friluftsfaciliteter

DN Jørgen: Nederst s. 41. Hegnede Skov 25 nye sheltere. Nederst s. 41.

Elly: Der skal stå Hegende OG Udby.

Jørgen: 'Udvides overnatningsstederne' Er det Dark Sky shelter?

Elly: det ville vi gerne, men desværre blev det for dyrt. Det er et rundt shelter med plads til over 30 i NST's standarddesign

Jørgen: Der er behov for en enlig liggende shelter på Grønningen. Så der er mulighed for enkeltpersoner – eller få personer. Alene ude i naturen.

Elly: Det er muligt at bruge de 5 mio. kr. afsat til friluftsfaciliteter i parken i umiddelbar nærhed. Kom derfor gerne med et høringssvar på det ønske

Hvordan skal boardwalken udformes (og lågetyper).

Elly: Vi kigger på det umiddelbart efter sommerferien. Bestyrelsen vil blive involveret.

Poul: s. 54 ang. Telefonstien. Særlig vægt på infrastruktur. Hvordan vil man passe Telefonstien?

Elly: For hver naturnationalpark bliver der et driftsbudget. Ligeledes vil der ved etablering være et budget til at indkøbe grej til pasning af fx stier. Vi får ca. 2 km befæstede stier, og de vil lynhurtig gro til, hvis de ikke passes. Derfor er planen at indkøbe det rette maskinel til pasning af stier.

Låger

Nina: Kan ryttere passere xx låger.

Elly: Alle steder hvor rytterne må færdes iht. Lovgivningen laves der rytterlåger. Ja.

Nina: Hvordan er processen for valg af låger?

Elly: Antal, placering og etablering af låger skal detailprojekteres og med i etableringsansøgningen. Vi lægger os op ad de andre NNP'er ang. "hardware". Der er i øvrigt ved at blive udarbejdet et katalog over lågetyper, færste og andet "hardware". Den første Naturnationalpark Fussingø åbner forventeligt i maj.

Anders: Kan man lave udviklingsarbejde omkring låger og faciliteter for kørestolsbrugere. Der er ikke gode løsninger.

Elly: god idé.

Frivilligrupper

DN Jørgen: Frivillige naturparkgrupper. Det har stået klarere tidligere.

Elly: Det er med i materialet, men forslag til udbygning hører vi gerne om

Hegn

Lisa: Den indre hegnslinje. Telefonstien. Jeg troede at det eneste indre hegn blev fjernet.

Elly: Vi har valgt at udvide de eksisterende passager, men det er korrekt, at ca. halvdelen af stien forsat foreslås frahegnet.

Elly: Bemærk det indre hegn om det søndre dige. Ifølge digelagets nuværende vedtægter må der ikke græsses hen over diget.

Poul: Hvorfor går hegnet ikke helt op til skel – østligst. Spørgsmål fra lodsejerne.

Elly: Det har desværre ikke været muligt at opkøbe de 3 sydøstligste matrikler, da vi ikke har kunnet komme i kontakt med ejer. Så det er ikke Statens jord.

Claude: Hvorfor går hegnet ud og ind v. Mågenakken.

Elly: Vi vil gerne i dialog om hegnslinjen. NST ønsker desuden at flytte arbejdsled, så styrelsen ikke behøver at køre ind over grundejerforeningens areal.

Poul: Hvorfor er der et indre hegn v. øst.

Elly: I dag er der hegn på toppen af et mindre dige og grøft på begge sider af diget. COWI har lavet en rapport, der siger at diget skal bevares idet, at det beskytter den vestligste del af sommerhusområdet Stranden. Så hvis der skal gå dyr, skal vi sørge for at dyrene ikke træder diget i stykker.

Lars: Det blev lavet fordi man hævede vandstanden i søen, der går op ad søen.

Lars: Spørgsmål til indhegning om det søndre diget. Hvorfor er sluserne ikke beskrevet?

Elly: Vi har en dialog med Ulvshale Digelag, og Naturstyrelsens mulighed for at græsse hen over diget skal behandles på generalforsamlingen den 13. april. Afgræsning over hele diget kommer ikke på tale. Naturstyrelsen afventer beslutning fra generalforsamlingen.

Jørgen: Har I spurgt om græsning på hele diget eller dele af det?

Elly: Vi har spurgt om en mindre passage samt en nødudgang.

Ræve

Stig: Hvad med det tidligere rævehegnssområde – uden for området.

Lars: Det er ved at blive renoveret.

Elly: Rævehegnet er sat på Horsnæs, og ikke i NNP-området

Færste Ulvshalevej

Stig: Er det 400 eller 700 meter.

Elly: NST har foreslået en passage mellem færste på ca. 400 m. I øvrigt skal færstene ligge på tværs af vejen.

Stig: Hvor lang tid vil det tage at lave færste på en vej og bliver Ulvshalevej lukket?

Anders: i sin egenskab af formand for TM udvalget i Vordingborg Kommunen. Der lukkes ikke veje.

Elly (opfølgende): Har spurgt kollegaer i andre enheder. Man lukker ikke eneste adgangsveje, men laver et spor med køreplader, så man kan passere i bil* (Sabrina påpeger at traktorer og andre landbrugsmaskiner skal kunne komme igennem). Det vil være med i detailprojektering og blive beskrevet nøjere.

* Sabrinas bemærkning til referat: traktorer og andre landbrugsmaskiner skal kunne komme igennem

Monitorering af besøgende

Lisa: Hvordan monitorerer man rekreative oplevelser. Hvad måler man på mht. rekreative?

Elly: vi måler antal besøgene ved tællere opsat forskellige steder. Lige nu har vi to, men vi får to yderligere – en ved telefonstien og en ved midtervej/festpladsen. Desuden har vi mulighed for at få telefondata. Hvor befinder telefoner sig (ikke hvem, der ejer dem). Herved får man et indblik i fladefærdslen. Vi bruger også heatmap (sports-ure). Se nedenstående klip for al gående trafik. Jo hvidere, jo flere besøg. Besøg også hjemmesiden: <https://www.strava.com/maps/global-heatmap?sport=RunLike&style=dark&terrain=false&labels=true&poi=true&cPhotos=true&qColor=blue&qOpacity=100#10.61/55.0419/12.2772>

Klip fra heatmap, telefonregistrering fra diverse sportsure, her Garmin

Nina: Ryttere ifht. monitoring. Ikke fuldstændigt billede om der er hest eller ej.

Elly: Vores hovedkontor har fået at vide, hvilke "transporttyper" vi forventer hvor. Så får vi tællere, der kan tælle rytter/cykler/gående.

Dyr og dyrevelfærd

Nina pointerer at følgende er på vegne af **Dansk Islandshesteforening**: Naturstyrelsen skal leve op til dyrevelfærdsloven. Der bør ikke søges dispensation for dyrevelfærdsloven.

Elly: Enig i, at vi skal overholde loven. Det gør vi på Ulvshale allerede i dag både, hvad angår tilsyns-hyppighed, huldscore, dyrelægebesøg mv. Vi har nu fået en app til at registrere i, så det er meget nemmere at dokumentere tilsynet.

Bonusoplysning: Viste I at når en ko ligger helt faldt ned på marken, så sover den REM-søvn!

Lise: undrer sig over at der i teksten står noget om farlighed for mennesker i reproducerende dyreflokke!

Elly: Kan se, at det er paradigmatetekst. Har noteret det.

(som fortalt i bestyrelsen arbejder vi ud fra et fælles paradigme på landsplan, og har fyldt tekst ind for Ulvshale, samt fået slettet det der ikke er relevant)

Nina: Det bekymrer mig, at der står, at der for nogle brugere kan være en risiko.

Jeg undrer mig at man skriver det i en plan.

s. 53 afsnittet om heste: Når man sætter dyr ud kan man ikke afvise at opsøge heste.

Vil NST indbygge i vores forvaltningsplan?

Elly: se svaret overfor

Ministerbesøg - opklaring

Nina: Var ikke selv til stede, men har hørt følgende fra en, der var med og efterfølgende fra en facebooktråd. Har hørt, at ang. reproducerende dyr, så er formålet at "avle" dyr til øvrige nationalparker. Er det korrekt?

Lise supplerer: Mener at Jane sagde (og har noteret det også), at der skulle være reproducerende dyr for: 1. flokmentalitet 2. udsætte i andre skove, fx Kongskilde.

Jane: Er overbevist om, at hun ikke nævnte noget om, at formålet med reproducerende dyr var for at kunne "avle" til andre nationalparker. Der var flere i bestyrelsen, der heller ikke havde hørt det sådan. Vil der komme et overskud af dyr på et tidspunkt, vil de kunne sælges til andre

naturplejeprojekter eller blive aflivet. Dyr fra naturnationalparken må ikke slagtes og sælges til konsum. Det er snarere hestene fra Kongskilde, der skal til Ulvshale og ikke omvendt. Kvæget på Kongskilde er ikke statens, men ejes af en forpagter, der har aftale med Naturstyrelsen.

Ordlyden fra forvaltningsplanen side 53: "... I Naturnationalpark Ulvshale vil en nødvendig afgang af dyr eksempelvis kunne ske ved anvendelse i andre naturprojekter eller ved aflivning. De græssende dyr i naturnationalparken bliver som udgangspunkt ikke anvendt til konsum. I tilfælde af, at der skal udtages dyr, bliver de udvalgt ud fra principper om sundhed, arvmasse og adfærd i flok samt adfærd i relation til publikum. Udtagningen vil altid ske ud fra hensyn til biodiversitet, dyrevelfærd eller adfærd i relation til publikum."

Ad 4) Emner til drøftelse

(Ellys noter til videre foranstaltning)

Tove bad om input til, hvilke emner, der skal med i bestyrelsens høringssvar til Naturstyrelsen. Man må også gerne nævne det, man finder godt og positivt.

a) En første runde

- Henrik: der er samlet godt op generelt på det bestyrelsen har drøftet/ønsket.
- Lise: godt at der er hensyn til mobilitetsnedsatte brugere
- Mike: godt med tilgængelighed for alle
- Anders: har sjældent oplevet så meget velvillighed ang. tilgængelighed
- Lise: enighed om faunalommer – godt, men måske kigge på det igen
- Claude: enig i at der skal kigges på faunalommerne igen
- Stig: savner at få mere at vide om hvordan dyrene passes. Er meget bekymret for NP's dyr i "skovstykket" (*NST opklarende: skovstykket ejes af Niels Poulsen, og det er hans dyr, der går der*).
- Nina: skal stå tydeligt, at vi ikke søger om dispensation for dyrevelfærdsloven ang. begrænset tilsyn.
Opbakning blandt de tilstedeværende om at punktet skal med i høringssvar.
- Fokus på beboerne i området mangler, det står der ikke noget om!
- Martine: ser ikke at NST's dyr er tynde
- Sabrina: kommentere på, hvordan man vurderer, om der er mad nok til dyrene.
- Jørgen og Claude: behøver ikke at forholde os til dyr og udtag af dyr
- Skal vi skrive noget om, hvad der skal ske med dyrene, når de bliver for mange?
2-3 personer mener ja, resten at det er NST's opgave.
- Skal vi skrive noget om mulighed for disp. for dyrevelfærdsloven
Det tages næste gang (*Elly opklarende: der kan fx søges om dispensation ift. tilsyn¹*).
- Lise, Niels og Nina: vi skal forholde os til reproduktion. Ønsker ikke reproducerende dyr.
- Bo: ønsker at bestyrelsen har større fokus på naturen end på græsningsdyrene, som er helt nødvendige
- Sabrina: synes at alt om dyr er et fælles punkt.
- Lise: reproducerende dyr kan skabe et negativ fokus på vores naturnationalpark. Fx vil fodring af dyr, som man ser andre steder, skabe store problemer
- Nina: der er noget vi ikke er enige om, og det må der være respekt om

¹ <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2025/33>, kap 9

- Lars, Lise, Stig og Claude: Søndre Dige og klitterne på Mågenakken bør ikke afgræsses af hensyn til højvandshændelser. I klitten holder hjelme og marehalm på. Klitnaturen + lav bliver ødelagt med afgrænsning. Vi risikerer at tabe klitnaturen på Mågenakken.

b) Emnevis drøftelse

Færister i Ulvshalevej

Naturstyrelsen foreslår en ca. 400 m passage

Lars: ønsker ingen færister i Ulvshalevej. Deles i to folde.

Claude: kvæg har ingen problemer med at finde smalle overgange. Mindre overgang. Men generelt er Mågenakken mod færister på Ulvshalevej.

Bo: har ikke noget imod færister. Men mener ikke det betyder noget, at der er to folde (altså ingen færister)

Lotte: har mødt en opblødning på Nyord. Kan det ikke undgås, så en smallere passage. Vær meget opmærksomhed på låger for bløde trafikanter.

Poul: sørge for bedre oversigtsforhold ved passagerne.

Stig: dyr går på bestemte stier og veje. Jo større passage, jo flere overgangssteder! Kortere spænd, så ved man hvor dyrene kommer!

Afstemning – tommel op=enig/ned=uenig/ligeud =ingen holdning)

Ingen færister overhovedet

3

Ingen holdning

8

Hvis der skal være færister, hvad er så afstandsforslag:

Flertal for mindre afstand. 3-4 ingen holdning hertil

Færister i Telefonstien

Claude: hovedfærdselsåre for Camøno og cykelrute. Dyrene har ingen problem med at finde de nuværende passager.

Poul + Lars: unødvendigt med større passager, som nuværende passager

Afstemning – tommel op/ned/ligeud =ingen holdning)

Hvor mange er enige med Poul, Lars og Claude

Enige: 8

Ingen holdning: 3

Friluftsliv

Der er udtrykt bekymring for den sydlige platform af hensyn til fugle

Claude: alternativ placering til platformen: indersiden af diget, men længere mod øst.

Naturstyrelsen laver en afvejning, hvis det bliver foreslået

Claude: Angående rute – GF Mågenakken foreslår 8-talsløsning, hver sløjfe kan gås for sig (vist på mødet)

Henrik: ønsker at fastholde NST's forslag

Skal bestyrelsen mene noget om NST's ruteføring?

Skal der udarbejdes et alternativ forslag?

- Drøftes næste gang.

Nina: ridning i parken, NBL's regler. Ønsker mulighed for, at der kan rides langs hegn uden for parken.

- Skal vi have en fælles holdning ang. ridning.

Tove: var det en idé at bestyrelsen ikke laver et fælles høringssvar, men overlader det til Skinfaxi og organisationen. Måske er det i bedste hænder der? Nina tilsluttede sig dette. Ingen kommentarer fra den øvrige bestyrelse omkring dette.

Hvad mangler bestyrelsen at drøfte?

- bekymring ang. antal af P-pladser, trafiksikkerhed, og om, der er for få P-pladser

- faunalommer, større lommer?

- Niels: vi har O-kort som vi måske kan bruge til at lave faunalommer
- Fremtiden og bestyrelsens rolle fremover
- Hunde i NNP, især til ift. reproducerende dyr, farlighed
- Stig: ræve – vil gerne have større fokus på regulering
- Befæstet sti fra Ulvshalecenteret til Telefonstien, respektafstand til husene ved Kongens Enge
- Vandrerruter